

ΞΕΝΑ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ ANDRÉ LEGRU

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΓΕΡΟΥ ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΟΥ

ἀποσπασματάρχησ Ματαρέ, τρείς μέρες καί τρείς νύχτες γυρνούσε μόνος του στά λαγκαδία καί στά μονοπάτια τῆσ περιφέρειασ τοῦ Καρλίτε, στήν Ἀνδόρρα, ψάγοντας νά βρῆ μιά συμμορία λαθρεμπόρων καπιού. Τρία μερόνυχτα τώρα ζούσε σάν ἀγρίμι στά βουά, κάτω ἀπό ἓνα χιόνι ποῦ ἔπεφε φιλό, μιά πυκνὸ καί ἀδιάκοπο, χωρίς νά μπορῆ ν' ἀνακαλύψῃ τὸ παραμικρὸ ἴχνος τῶν λαθρεμπόρων. Ὡστόσο, ὁ Ματαρέ δὲν ἀπελιπίζτανε. Καί συνέχισε τὴν περιπλάνησ τοῦ με πείσμα, μιά καί περιφρόνησ, προσέχοντας μῆπως πέσῃ σὲ καμμιά παγίδα. Εἶχε κάνει ὄρκο νά μὴ γυρίσῃ ζωντανὸσ στὸ σταθμὸ του, ἀν δὲν ἀνακαλύψῃ ποὺ μὴ καπνὸ καί τοιγαράροσ ὅλη τὴν περιφέρεια.

Ἰὴν τετάρτῃ μέρα, κατὰ τὸ μεσημέρι, ὁ κατάκοπος κ' ἐξαντλημένος Ματαρέ—ἦταν ζήτημα ἀν εἶχε κοιμηθῆ ὀχτὼ ὥρες σ' ὄλο αὐτὸ τὸ διάστημα—βρέθηκε ξαφνικά πίσω ἀπὸ μιά λόχημ, ἀντίκρου σ' ἓνα παλῶ γινωστὸ του... Μιά κραυγὴ καταπληξέασ βῆκε συγχρόνως ἀπ' τὰ χεῖλη τῶν δυὸ ἀνδρῶν:

—Ξαρού! Ξαρού!...

—Ματαρέ!...

Ὁ Ξαρού ἦταν ἀπὸ τοὺσ πῖο παλῶουσ λαθρεμπόρους τῆσ Ἀνδόρρασ. Εἶχε γεράσει πειά, μὰ ἐξακολουθοῦσε νά κἀνὴ τὴ δουλειά του καλύτερα ἀπὸ πολλοὺσ νεώτεροσ συντρόφουσ του. Ὁ Ματαρέ τὸν εἶχε πιάσει πολλές φορὲσ καί πολλές φορὲσ τὸν ἔστειλε στὴ φυλακῆ. Μὰ ὁ Ξαρού, μόλις ἀποφυλακίζόταν, ἔτρεχε ἀμέσως στὰ γνωστὰ τοῦ λημέρια, γιὰ νά ξανασιμῆ μὲ τοὺσ φίλουσ του. Ὁ ἀνθρώπος αὐτόσ γεννήθηκε, γιὰ νά μὴ γυρίσῃ ποτὲ τὴ θά πῃ ἢ λέξις ἡσυχία...

Ὁ ἀποσπασματάρχησ κατάλαθε, ὅτι ὁ Ξαρού θ' ἀνῆκε ἐξάπαυτοσ στὴ σπειρά τῶν λαθρεμπόρων ποὺ κυνηγοῦσε τῶσόν καιρὸ. Ἐξάλλου, ὁ Ξαρού εἶχε περασμένο ἀπὸ τὸν ὄμο του ἓνα γεμάτο σάκκο. Φαίνεται, λοιπόν, ὅτι ἢ πήγαινε μπροστὰ ἀπὸ τοὺσ συντρόφουσ του γιὰ νά δῆ μῆπως τὸν παραφύλαγε κανένα κατωδιωκτικὸ ἀποσπασματάρχησ ἢ ὅτι ἔμεινε πίσω ἀπὸ τοὺσ φίλουσ του, γιὰ τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλο λόγο...

Ὁ Ματαρέ βρέθηκε μ' ἓνα πῆδημα κοντὰ στὸν Ξαρού καί, πρὶν προφτάσει ἐκείνου ν' ἀμυνθῆ, τὸν ἐκάλωσε κάτῃ μὲ μιά δυνατὴ γροθιά στὸ στήθος, ὥστερα τράβηξε ἀπότομα τὸ σάκκο ἀπὸ τοὺσ ὄμοουσ του καί τὸν ἀνίειξε. Ὁ σάκκος ἦταν γεμάτοσ καπνὸ.

—Καλὰ τὸ κατάλαθα! ψιθύρισε χαρούμενοσ ὁ ἀποσπασματάρχησ. Βρῆκα ἐπὶ τέλος ἐκεῖνο ποὺ ζητούσα! Ἀνακάλυψα τὴ συμμορία ποὺ μεταφέρει τελευταία λαθραῖο καπνὸ στὴν Ἀνδόρρα!...

Στὸ μεταξὺ, ὁ Ξαρού ἀνασηκώθηκε, κῆθησε σὲ μιά πέτρα, σάν νά μὴ εἶχε σιμῆ τίποτα, καί ἀναψε τὴν πίπα του. Ὁ Ματαρέ τὸν κῆταξε μὲ τὸ χερί ἀκουμπισμένο στὴ θῆκῃ τῶν πιστοφῶν του, ποὺ ἦταν περασμένο μὲ μιά ζώνῃ ἀπὸ τὴ μέση του.

—Ποῦ τὴν εἶδες τὴ συμμορία; ρώτησε ξαφνικά ὁ Ξαρού τὸν ἀποσπασματάρχησ, χαμογελώντας εἰρωνικά. Μονάχα ἔμένα ἐπιάσεσ... Σῦρε τώρα νά βρῆσ καί τοὺσ ἄλλουσ!...

—Εὐθὺ θὰ μοῦ πῆσ ποὺ θρίσκονται τώρα οἱ σύντροφοί σου! βρυχήθηκε ὁ Ματαρέ.

Ὁ Ξαρού σηκώθηκε ὀρθιος καί ἀπειλητικὸσ. Τὰ κατὰμαυρα μάτια του πέταξαν ἀγριεσ σπιθες.

—Τί εἶπεσ; θροντοφάνασε. Ζητῶσ ἀπὸ μένα νά προδώσω τοὺσ συντρόφουσ μου;

Ὁ ἀποσπασματάρχησ κατάλαθε, ὅτι ἔκανε λάθος νά μιλήσῃ ἔτσι στὸν Ξαρού. Εἶχε ξεχάσει γιὰ μιά στιγμὴ τὴ μεγάλη ἀντιληψὶ ἔχουν οἱ λαθρεμπόροι γιὰ τὴν τιμῆ, γιὰ τὸ καθῆκον, γιὰ τὴν ἀλληλεγγύη. Καί προσπάθησε νά καλοπιάσῃ τὸν Ξαρού.

Τοῦ ἐπανάλαβε λοιπὸν τὴν ἴδια πρότασί του, ἀλλὰ μὲ ἄλλα λόγια. Τοῦ εἶπε πὼσ δὲν θῆλεγε σὲ κανένα ὅτι ἐκείνου πρόδωσε τοὺσ συντρόφουσ του. Τοῦ ὑποσχέθηκε μιά καλὴ ἀμοιβή, ποὺ θὰ τοῦ ἐπέτρεπε νά πῆν ἀ γῆσ ἄλλου, ἡσυχασ καί ἀμείρισνο. Ἐξάλλου, εἶχε γεράσει πειά. Ὡστερ' ἀπὸ λίγα χρόνια δὲν θὰ μπορούσε πειά νά ἐργαστῆ, καί οἱ σύντροφοί του θὰ τὸν πετοῦσαν σάν ἀχρηστὸ κουρέλι...

Ὁ Ξαρού ἄκουσε τὸ Ματαρέ ὡσ τὸ τέλος, χωρίς νά τὸν διακοπῆ διόλου... Σὲ μιά στιγμῆ, ἓνα παράξενο χαμόγελο φώτισε τὰ χαρακτηριστικὰ του. Ὁ ἀποσπασματάρχησ δὲν πρόσεξε τὸ χαμόγελο αὐτό... Ξαφνικά, ὁ γέρο λαθρεμπόρος σηκώθηκε ὀρθιος.

—Μὲ κατάφερες! ψιθύρισε ὁ Ξαρού. Τάχω σκεφτῆ κ' ἐγὼ ὅλα αὐτὰ ποὺ μοῦ εἶπεσ... Ὡστερ' ἀπὸ λίγα χρόνια δὲν θὰ μπορῶ πράγματι νά δουλέψω καί οἱ σύντροφοί μου θὰ μὲ διώξουν, θὰ μὲ ἀφήσουν νά πεθάνω τῆσ πεινάσ... Ἐνὼ μὲ τὴν ἀμοιβή που θὰ μοῦ ὀσῆσ ἐσὺ, θὰ μὲ πωρῶσ νά πάω νά περάσω τὰ ὄποια χρόνια τῆσ ζωῆσ μου σὲ κανένα μακρινὸ νησί... Πάμε... Ἐσὺ σοῦ δείξω τὸ καταφύγιο τῶν λαθρεμπόρων ποὺ κυνηγῶσ!...

Μιά ὥρα περίπου οἱ δυὸ ἀνδρες θάδιζαν ἀμίλητοι, μέσα στὴν ἐρημὴ καί ἀγρία τοποθεσία, κάτω ἀπὸ τὸ χιόνι ποὺ ἐξακολουθοῦσε νά πέφτῃ φιλό, μιά πυκνὸ καί ἀδιάκοπο. Ἡ ἀνάσπιθ τοῦσ εῴθαινε σάν ἀτμοσ ἀπὸ τὰ χεῖλη τοῦσ. Τὰ μουστικά του Ματαρέ, ὁ ὅποιοσ θάδιζε πίσω ἀπὸ τὸν Ξαρού, εἶχαν κρυσταλλιάσει...

Σὲ μιά στιγμῆ ὅμως, ἐνὼ περνούσαν ἀπὸ μιά στενὴ ἀτραπὸ, στὰ χεῖλη ἐνόσ γκεμου. Ὁ Ξαρού κοινοστάθηκε κ' ἔβριξε γύρω του ἐρευνητικὰ βλέμμασ. Ὁ Ματαρέ τὸν πλησίασε.

—Φτάσαμε; ρώτησε μὲ λαχανιασμένη φωνή.

Μὰ ὁ Ξαρού, χωρίς νά τοῦ ἀπαντήσ, τὸν ἄρπαξε ἀπὸ τὸ λαιμὸ καί μὲ μιά δυνατὴ σπρωξιά τὸν ἔβριξε στὴν ἄβυσσο. Ἐνα πνιγμένο ἐξωφωριστὸ τρόμου βῆκε ἀπὸ τὰ χεῖλη τοῦ ἀποσπασματάρχησ... Ἡ θεθαία γαράδρα ἦταν θεθαία σκεπασμένη ἀπὸ χιόνια. Μὰ ὁ λαθρεμπόρος ἔκανε τὴ σκέψῃ πὼσ ἦταν ἀδύνατον νά μὴ χτυπήσῃ τὸ θῆμα τοῦ σὲ καμμιά πέτρα. Καί ἀν ἀκόμα δὲν ἔμεινε στὸν τόπο, θὰ ζαλιζότανε ὀπισθοδῆται ἀπὸ τὴν πίση, θὰ ἔχανε τῆσ αἰσθησίεσ του καί τὸ χιόνι θὰ τὸν σκέπαζε σιγά-σιγά μ' ἓνα πυκνὸ σάβανο...

Ὁ Ξαρού στάθηκε τώρα στὰ χεῖλη τοῦ γκεμου, ἔκανε μὲ μεγάλῃ εὐλάβεια τὸ σταυρὸ του, καί ὥστερα ἀνεῖχε μόνος του τὸ δρόμο του, τρίβοντας τὰ χεῖρια του ἀπὸ χαρὰ. Πηγαινε νά βρῆ τὸν συντρόφουσ του γιὰ νά τοὺσ ἀνακοινώσ τὴν εὐχάριστῃ εἰδησίη...

Ἐνὼ ὅμως περνούσε κοντὰ ἀπὸ μιά λίμνη, πρόβαλλε ξαφνικά μπροστά του οἱ τέσσαρες σύντροφοί του καί ὁ Ἐλ Τουέρτο, ὁ αἰμοφόροσ ἀρχηγόσ τῆσ συμμορίασ.

—Πὼσ βρεθήκατε ἐδῶ; τὸσ ρώτησε παραξενεμένοσ ὁ Ξαρού.

—Σὲ περιμέναμε νά περάσῃσ μαζί μὲ τὸν ἀποσπασματάρχησ! τοῦ ἀποκρίθηκε ὁ Ἐλ Τουέρτο. Ὁ σύντροφος ἀπὸ δῶ—καί ὁ ἀρχηγόσ ἔδειξε ἓναν ἀπὸ τοὺσ λαθρεμπόρουσ—ἦταν κρυμμένοσ κοντὰ σοσ, ὅταν σ' ἔπιασε ὁ Ματαρέ... Σ' ἄκουσε νά λῆσ στὸν ἀποσπασματάρχησ ὅτι εἶσαι πρόθυμοσ νά μᾶσ προδώσῃσ σ' αὐτόν καί γιὰ μιά μικρὴ ἀμοιβή, κ' ἔτρεξε νά μᾶσ εἰδοποιήσῃ... Ποῦ εἶνε, λοιπόν, ὁ Ματαρέ; Πῆγε, μῆπως, νά εἰδοποιήσῃ τὸ ἀποσπασματάρχησ...

Ὁ Ξαρού κῆταξε τὸν Ἐλ Τουέρτο μὲ μάτια ὀρθάνοιχτα ἀπὸ καταπληξί.

—Μὰ, πὼσ μπόρεσεσ νά φανταστῆσ, τραύλισε, ὅτι θέλησα νά σοσ προδώσω;... Ἐοστῆσα μιά παγίδα στὸ Ματαρέ... Τὸν παρέσυρα μαζί μου καί τὸν ἔβριξα σὲ μιά χαράδρα, γιὰ νά ἀπαλλαγοῦμε μιά καί καλῆ ἀπὸ αὐτόν... Μπορεῖσ νά θεσπαιώθῃσ καί μόνος σου!

—Ἀφρῆσ τὰ αὐτὰ! βρυχήθηκε ὁ Ἐλ Τουέρτο. Εἶσαι ἓνας προδότησ, Ξαρού!... Καί γνωρίζεις, θεθαία, πὼσ τιμωροῦμε ἐμεῖσ τοὺσ προδότεσ!...

—Αὐτὸ εἶνε ψέμμα! Εἶνε συ-

—Ξαρού!... Ξαρού!...

κοφαντία! ούρλιασε ο Ξαρού. Σας όρκίζομαι, αδελφια, ότι...
Μά ό άρχηγός δέν τόν άφησε νά συνεχίση.

Έκανε ένα νόημα στους ανθρώπους του.
Δυό λαθρέμποροι άρπαξαν τότε τόν Ξαρού, τόν ξάπλωσαν κ'όπως καί άρχισαν νά τόν γδύνουν. Έκείνος, κατάλαβε πώς είχε φτάσει πειά ή τελευταία του ώρα... Δέν ήταν θέβαια από τούς ανθρώπους πού φοβούνται τό θάνατο. Πολλές φορές στη ζωή του είχε άντικρίσει τό φριχτό φάσμα του... Μά ή σκέψη ότν πέθανε τώρα χαρούσι νά φριχτό φάσμα του... Μά ή σκέψη ότν πέθανε—ήταν γέρος πειά καί άσπλος...—, ή σκέψη ότν θά πεθαινε από τά γέρια τών συντρόφων του μέ την άτιματική κατηγορία του προδότη, έκανε τό μυαλό του νά σαλεύη από τρόμο καί άπελπισία.

—Δέν σας πρόδωσα!... ούρλιαζε ό Ξαρού. Όρκίζομαι στις πεντε πηλές του Ήσού Χριστού, πώς δέν σας πρόδωσα!

Μά οι δήμιοί του, χωρίς νά δώσουν σημασία στις διαμαρτυρίες του, τόν έγδυσαν ολόκληρον, ξεογίζοντας τά ρούχα του καί τόν έβδασαν χειροπόδαρα. Τό χιόνι έξακολουθούσε νά πέση μιλύ, μά πυκνό καί αδιάκοπο. Ό ουράνός ήταν θαρούς, θολός, σαν μολυβένιος. Η λίμνη φαίνονταν σαν αφαιρημένη κάτω από τό χιόνι... Ό γέρος λαθρέμπορος ένιωθε άυπόφορο πόνο στην καρδιά. Τό παραμικρό, όμως, παράνοιο, δέν έβγαυε από τά χείλη του...

—Ό Έλ Τουέρτο, ό όποίός στεκόταν ως τότε σέ μιά άκρη, ξεφρέμασε από τούς ώμους του ένα σχοινί λεπτό μά στερεό καί πλησιάζοντας τόν Ξαρού, του έβδσε μέ τό σχοινί αυτό μιά μεγάλη πέτρα στά πόδια.

—Βοήθεια, σύντροφοι!... φώναξε ό Ξαρού.
Κανείς όμως από τούς παρισταμένους λαθρέμπορους δέν ήθελε, δέν μπορούσε νά τόν βοηθήση... Τόν σύρανε μάλιστα οι ίδιοι σαν σκύλο! Ό Έλ Τουέρτο τόν άρπαξε ύστερα μέ τά σπιθαρά γέρια του, τόν φορτώθηκε στους ώμους του, έκανε μερικά βήματα πρός τη λίμνη καί τόν βούισε μέσα, φροντίζοντας νά τόν στήση όρθιο. Έτσι τά ρηχά νερά της λίμνης έφταναν ως τό πηγούνι του λαθρέμπορου.

—Αν τό θελήση ό Θεός, μπορείς νά σωθής, Ξαρού! του ειπε ό Έλ Τουέρτο. Όσως νά περάση κανείς από δω καί νά σε σώση!... Ειδεμή, μέ τόν έλεινόν αυτόν καιρό, ή λίμνη θα παγώση ως τό πρωί καί θα πεθάνη από τό κρύο!... Κάνε την προσευχή σου, Ξαρού!

Ό γέρος άρχισε νά τραυλίζει λόγια ακατάληπτα. Ξαφνικά, όμως, ντράπηκε καί ό ίδιος έπειδή άφησε νά εκδηλωθούν ό τρόμος καί ή άγωνία του—καί άσπασε... Στο μεταξύ, οι λαθρέμποροι απομακρύνονταν χωρίς νά ρίξουν ούτε μιά ματιά πίσω τους... Καί ύστερ από λίγο χάθηκαν πίσω από τό μονοπάτι πού έβγαζε στό Κασιόρι.

Θά ήταν τότε ή ώρα τρείς-τέσσερες τό άπόγευμα. Μέ τόν έλεινόν εκείνον καιρό, δέν θ' άργούσε νά λυχτώση. Σε λίγο, μιά θοραία, παγωμένη νύχτα θα σκέαζε τά πάντα...

Ό Ξαρού ένιωθε τό κρύο νά παραλύη τά μέλη του. Ήταν άπυχευμένος νά έχη τό κεφάλι του τευτωμένο πρός τ' άπάνω, γιά νά μη μαινιη νερό στό στόμα του, καί ή στάσι αυτή τόν έκανε νά αισθανεται ένα άυπόφορο πόνο στό σέβερκο. Η β'χη της λίμνης θριασκάνε τρία μονάχα μέτρα μακρούά του. Αν κατώρθωνε νά φτάση ως εκεί, θα σαιόντανε!... Μά πώς νά κινηθί, αφού ή θοραία πέτρα πού έβδσε ό Έλ Τουέρτο στά πόδια του, τόν κρατούσε ακίνητο, καθλωμένο... Μιά μονάχα έλπίδα σωτηρίας του έμενε: Νά περάση από εκεί κανένας πονετικός διαβάτης καί νά τόν βγάλη από τη λίμνη... Άλλά πώς θα περνούσε από την έρμηκή αυτή περιφέρεια καί, πρδ παντός, μ' αυτόν τόν καιρό;...

Ό γέρος λαθρέμπορος άρχισε νά θέλη ζωντανό μπροστά του τό Χάρο...

Ξαφνικά, ό Ξαρού ξεχώρισε πέρα, μακρούά, μέσα στό θραυτό ήμίφως, μιά ανθρώπινη σιλουέττα πού τραβούσε πρδ τό Κέμε Γκάρσι.

—Βοήθεια! βοήθεια! άρχισε νά φωνάζη ό Ξαρού.

Ό Ματαρέ—γιατί αυτός ήταν ό περαστικός—άκουσε την κραυγή αυτή, άλλαξε δρόμο καί προχώρησε πρδ τη λίμνη, θυαζοντας από την τρέψη του τό περισσόφρο του, γιά καλό καί γιά κακό. Ένα θάυμα μονάχα τόν έσωσε, πρδ από λίγη ώρα, από την παγίδα πού του έστήσε ό Ξαρού. Είχε πέσει στη χαράδρα, σ' ένα στρώμα από πυκνό χιόνι καί δέν έπαθε τίποτα... Έπρεπε, λοιπόν, νά φυλάγεται τώρα, γιάτι δέν ήταν άπίθανο νά ζητούσε καί κανένας άλλος λαθρέμπορος νά τόν παρασύρη σέ νέα ενέδρα.

Όταν, όμως, ό Ματαρέ έφτασε στην όχθη της λίμνης, σταμάτησε κατάπληκτος.

—Εσύ είσαι, Ξαρού!... φώναξε.

—Ναι, εγώ είμαι! άποκρίθηκε ό λαθρέμπορος μέ συντριβή, χωρίς νά εκδηλώση την παραμικρή άπορία. Είνε αλήθεια, λοιπόν, ότν ζής ακόμα;

—Καθώς βλέπεις... Δοκίμασες νά μέ στείλεις στόν άλλο κόσμο, μά δέν τά κατάφερες...

—Τι νά κάνουμε, Ματαρέ!... Στη ζωή δέν γνωρίζει κανείς μονάχα έπιτυχίες...

—Ναι, έχεις δίκιο... Μά, δέν μου λές, διάλεξες τόν καιρό νά κινής μπάνιο; Θα ξυλιάζσης, κακομοιρη του, από τό κρύο!...

Ό Ξαρού εξίστηρσε στόν Ματαρέ τι είχε γίνει.

Ό άρχηγός του καταδικαστικού άποσπασμάτος δέν είχε θέβαια κανένα λόγο νά αισθανεται ξεχωριστή συμπάθεια γιά τό λαθρέμπορο, γιά τόν άνθρωπο ό όποίός δοκίμασε πρδ από λίγη ώρα νά τόν δολοφονήση... Όταν, όμως, ζή κανείς χρόνια ολόκληρα στά θούνα, μέσα σ' ένα διαρκή κίνδυνο, μαθαίνει νά σέβεται την παλληκαρία του άλλου, όποίός καί αν είνε αυτός. Καί ό Ματαρέ, πού άναγνώριζε τόν ήρωισμό καί την γενναίότητα του Ξαρού, τόν λυπήθηκε όταν τόν είδε σέ κενή την κατάσταση, θύμα μιάς άδικης άποφάσεως τών συντρόφων του. Ό Ματαρέ μπορούσε νά ξέρη, καλύτερα από κάθε άλλον, ότν ό Ξαρού ούτε καν διανοήθηκε νά προδώση τούς άλλους λαθρέμπορους...

—Δέν μου λές, Ματαρέ, ρώτησε ξαφνικά, μ' άγωνία ό Ξαρού, θα μέ βοηθήσης νά έγώ από δω μέσα;...

Ό Ματαρέ έτοιμαζόταν νά υπή στη λίμνη. Μά, την τελευταία στιγμή, μιά έμπνευσι περάσε από τό μυαλό του.

—Θά σε γλυτώσω, Ξαρού, άποκρίθηκε, αν μου πής κατά πού τραβήξαν οι σύντροφοί σου!

Στην έρώτηση αυτή ό άποσπασματάρχης δέν έλασε καμιά άπάντηση.

—Ποιό δρόμο πήρανε οι συντρόφοί σου; ξαναρώτησε ό Ματαρέ. Αν μου πής την αλήθεια, θα σε βγάλω από τη λίμνη! Ειδεμή, πρδ ακόμα νυχτώσει γιά καλά, θα έχης μεταβληθί σ' ένα κομμάτι πάγο!...

Είνε καιρός ακόμα νά σωθής!...

Ό Ξαρού θά μπορούσε νά μιλήση. Είχε θέβαια τό δικαίωμα νά προδώση τούς άθώωτους πού τόν καταδικάσανε άδικα σέ θάνατο. Μά οι άνθρωποι αυτοί ήταν συντρόφοί του—κ' ένας λαθρέμπορος δέν πρέπει ποτέ νά προδίη τούς φίλους του!...

Ό Ξαρού θά πέθανε μέ τη συνείδησι άναπαυμένη ότν δέν έβδσε στα γεράματά του μιά τέτοια άτιμία... Άργότερα, καί οι ίδιοι οι δήμιοί του θα μάθωναν την αλήθεια καί τά δικαίωμα την μνήμη του...

Ό γέρος λαθρέμπορος άρχισε νά μη θέλη. Τά μάτια του είχαν θολώσει... Χιλιάδες βελόνες τόν τραυούσανε σ' όλο του τό κορμί. Ένωιωθε ένα μαγκάλι αναμμένα κάρβουνα στό στήθος του... Δέν ήξερε πειά αν έχη πόδια... Καί δάγκωνε μέ λύσσα τά χείλη του μέ τά δόντια του, σαν νά φοβότανε καί ό ίδιος μήπως μιλήη την τελευταία στιγμή...

...Καί ύστερ από λίγο, όταν πάγασαν τά νερά της μικρής λίμνης, τό κεφάλι του Ξαρού σαιόντανε πάνω στην έπιφάνεια σαν ένα κομμένο κεφάλι πού τό πέταξε κάποιος εκεί καί στάθηκε όρθιο, μελανασμένο, μέ μιάτα όρθάνοιχτα, γυαλένια...

Ό γέρος Ξαρού είχε πεθάνει!...

Κι' ό άποσπασματάρχης, όρθιος στην όχθη της λίμνης, έβδανε μ' ευλάβεια τό σταυρό του...

Τόν σύρανε οι ίδιοι σαν σκύλο!...

...Καί ύστερ από λίγο, όταν πάγασαν τά νερά της μικρής λίμνης, τό κεφάλι του Ξαρού σαιόντανε πάνω στην έπιφάνεια σαν ένα κομμένο κεφάλι πού τό πέταξε κάποιος εκεί καί στάθηκε όρθιο, μελανασμένο, μέ μιάτα όρθάνοιχτα, γυαλένια... Ό γέρος Ξαρού είχε πεθάνει!...

Κι' ό άποσπασματάρχης, όρθιος στην όχθη της λίμνης, έβδανε μ' ευλάβεια τό σταυρό του...